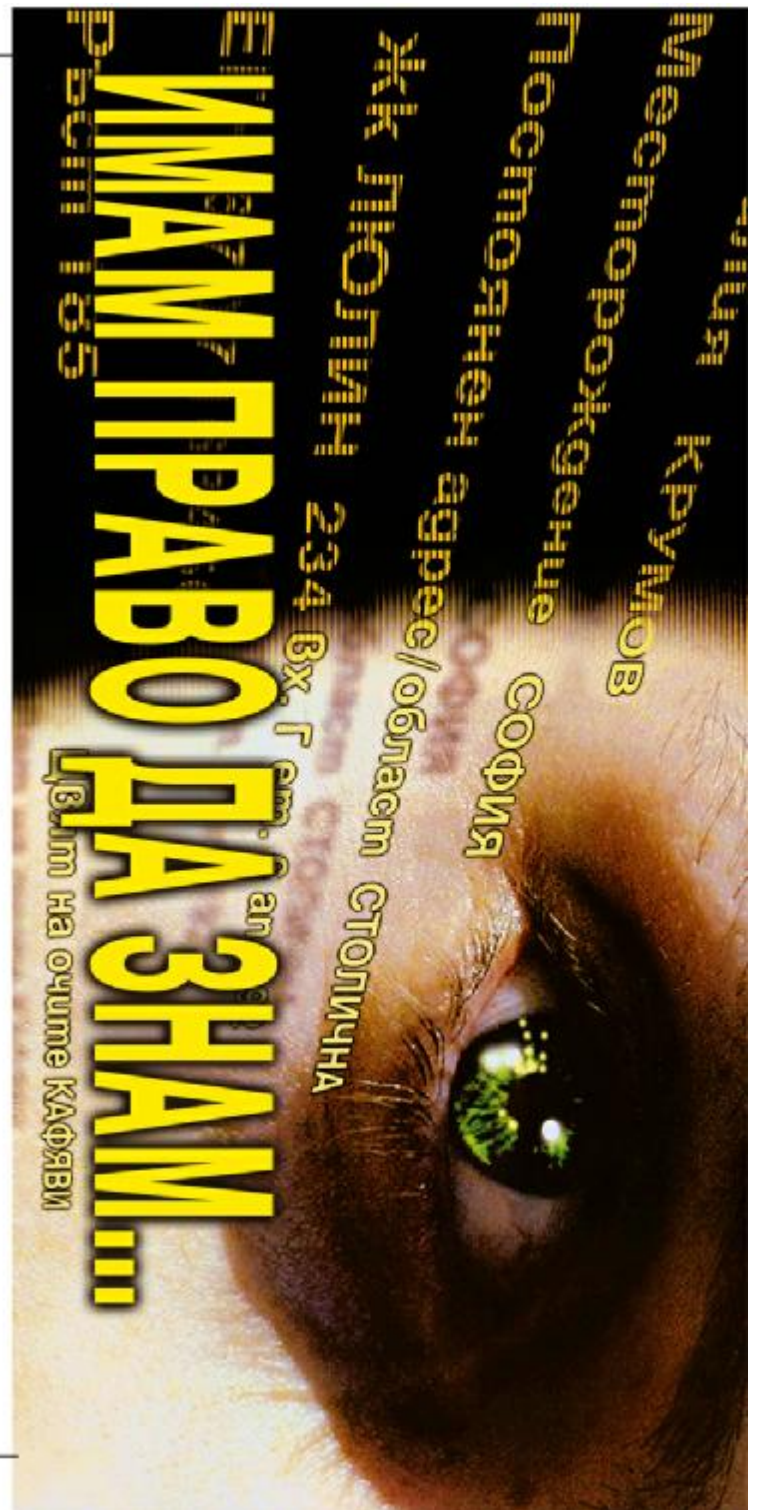

Все повече институции събират и съхраняват данни за нас - общини, данъчни органи, полиция, осигурителни фондове, лекари, банки и т.н. Развитието на технологиите прави възможно изграждането и поддържането на големи бази данни, а с това нарастват и възможностите за злоупотреби с тях. Законът за защита на личните данни гарантира нашето право да знаем кой, защо и какви данни има за нас. Законът за защита на личните данни ни дава право на достъп до събраните за нас данни, както и да искаме поправянето или заличаването им в определени от закона случаи. Възползвайте се от защитата, която ви предоставя закона. Ако имате съмнения, че правото ви на защита на личните данни е нарушено, обърнете се към Комисията за защита на личните данни. Повече информация по темата можете да получите на адрес www.aip-bg.org/lichnidanni

Тази брошура се издава от Програма достъп до информация в рамките на проект Кампания за разясняване на правото на защита на личните данни, финансиран по програма Европейска инициатива за демокрация и човешки права на Европейската комисия.

както и :
Програма Достъп до информация
ул. Раковски N 120, вх. А, ет. 4
1000 София
тел. / факс (02) 988 50 62
986 77 09, 981 97 91
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Опитайте да си представите колко данни за нас се събират и съхраняват в папки и компютри!

Лекарите знаят от какво боледуваме; общините - за кого сме женени и кои са децата и родителите ни, данъчните – какъв е годишният ни доход; полицията – къде живеем; банките, застрахователните дружества и пенсионните фондове – колко пари имаме и т.н.

Едва ли си даваме сметка кой и какво знае за нас. Новите технологии правят възможни събирането, обработването и прехвърлянето на огромни бази с лични данни от една институция на друга не само без нашето съгласие, но дори без нашето знание.

Това има предимства, защото позволява на институциите да извършват бързо и качествено исканите от нас услуги и справки.

От друга страна обаче, събирането на все повече информация за нас от различни институции прави електронните ни портрети твърде подробни, а това отваря врати за различни злоупотреби. Големите бази лични данни често се оказват атрактивен търговски продукт.

Ето защо е необходимо да съществуват правила, които да балансират бързия и ефективен поток информация и правото на защита от възможни злоупотреби със събраните за нас данни. Такива правила дава **Законът за защита на личните данни (ЗЗЛД)**. Той гарантира тази важна част от правото на неприкосновеност на личния ни живот, известно още като правото да бъдем оставени на мира.

Кои данни са лични?

Според Закона лични данни са тези, които разкриват нашата физическа, психологическа, умствена, семейна, икономическа, културна или обществена идентичност.

Всяка информация, която се отнася до здравето или имотното ни състояние, е лично наша и ако някой разполага с нея, трябва да отговаря на строги изисквания за нейното съхранение, както и да гарантира, че няма да злоупотреби с нея.

Има и друг тип лични данни, които се ползват със специална защита – могат да се събират и обобщават само в много специални случаи. Това е информацията, свързана с расовия произход, политическите и религиозните убеждения.

Например:

Ако искаме да изтеглим кредит, ще трябва да представим на банката комплект документи, които да съдържат данни за нас като:

- трите имена, ЕГН, номера на личната карта
- адреса, на който живеем
- семейното ни положение, имаме ли деца
- местоработата и професията, която упражняваме
- размера на месечния ни доход, имотите, които притежаваме и т.н.

Всичко това са различни видове наши лични данни.

Често в тези случаи предоставяме и данни за други лица, например, съпруг, приятел, който ще бъде наш поръчител и т.н.

Кой събира лични данни за нас

В редица случаи от ежедневието ни се налага да предоставяме данни за нас на различни институции.

Предоставяме данни на държавни органи, за да можем да получаваме услуги, справки, удостоверения.

Предоставяме данни за здравословното и имущественото ни състояние на застрахователи, банки, за да преценят дали да сключат договор с нас.

Предоставяме данни за това къде работим, колко получаваме, каква е политическата ни принадлежност на различни статистически агенции, за да могат да извършват проучванията си.

ЗЗЛД определя институциите, които събират данни за нас като **администратори на лични данни** и им възлага определени задължения.

Администраторите винаги следва да събират данните ни с предварително определена цел, която трябва да е законна, и ние да сме осведомени за нея. Обемът от лични данни, които администраторите събират за нас, трябва да е съответен на целта.

Например:

При кандидатстването ни за кредит, банката събира данни за нас с цел да се увери, че сме в състояние да плащаме редовно дължимите вноски по кредита.

Събирането на всяка друга информация, която няма отношение към тази цел (здравословно състояние, етническа принадлежност и др), е неоправдано и банката няма право да я изисква.

Нашите права:

ЗЗЛД гарантира на всеки правото на защита срещу безцелното или неправомерно събиране на данни от държавата или частни организации.

Всеки има право да знае кой, кога и с каква цел събира информация за него.

Затова имаме право:

- да ни бъде обяснено с каква цел се събират данните за нас;

- да получим достъп до данните си;
- да искаме унищожаването на събраните данни, когато законът позволява това;
- да поискаме актуализиране или поправяне на данните;
- да забраним на администратора да предоставя личните ни данни на трети лица;
- ако предполагаме, че някъде се съхраняват данни за нас, да поискаме потвърждение за това;
- да се обърнем към Комисията за защита на личните данни, ако смятаме, че правата ни са нарушени.

Например:

Докато договорът за кредит е в сила, ЗЗЛД ни предоставя правото да искаме от банката достъп до всички данни, които е събрала за нас.

Имаме право да искаме поправянето на някои от данните, ако са записани погрешно или е настъпила някаква промяна

В случай че не ни бъде отпуснат кредит, както и след изтичане на договора за кредит, банката не се нуждае повече от личните ни данни. В тези случаи ЗЗЛД ни дава правото да поискаме унищожаването им.

ЗЗЛД задължава банката да не предоставя данни за нас на трети лица (други банки, търговци, застрахователи и др.) без наше знание.

Задължения на администраторите на данни:

Администраторите на данни са длъжни:

- да събират информацията за нас с наше знание;
- да използват нашите данни само за осъществяване на обявената цел;
- да съхраняват нашите данни достатъчно сигурно;
- да поддържат данните ни актуални;
- да предоставят достъп до данните ни винаги когато поискаме.

Как да получим достъп до нашите лични данни

Искането за достъп до личните ни данни става с писмено заявление, което:

- да подадем до администратора на данни лично или чрез изрично упълномощено от нас лице;

- може да бъде в свободен текст, но задължително трябва да съдържа нашето име, адрес или някакви други данни, достатъчни за идентифициране;
- да съдържа подпис и дата на подаване;
- следва да се заведе от администратора в специален регистър.

Срокът, в който следва да получим достъп до личните си данни, е 14 дни от подаване на заявлението, но може да бъде мотивирано удължен до 30 дни.

Ако получим решение за отказ, в него трябва да бъдат посочени определено правно основание, органът, от който идва отказът, и срокът за неговото обжалване. Мълчаливите откази са приравнени на изричните и също можем да ги обжалваме.

Какво да правим, ако считаме, че правото ни на защита на лични данни е нарушено?

Винаги когато:

- някой неправомерно или без наше знание съхранява данни за нас,
- предоставените от нас данни не се използват за целта, с която са събрани,
- наши данни неправомерно са прехвърлени от един администратор на друг,
- отказва ни се достъп до личните ни данни,

можем да се обръщаме към Комисията за защита на личните данни.

Комисията за защита на личните данни е органът, който осъществява контрол по спазването на ЗЗЛЗ.

Комисията:

- води регистър на администраторите на лични данни,
- извършва проверки на администраторите,
- разглежда жалби срещу администраторите.

Винаги, когато имате съмнения, че правата ви по Закона за защита на личните данни са нарушени, можете да изпратите писмена жалба до Комисията, в която да опишете вашия случай.

Съдебен контрол

Всички решения и действия на администраторите на лични данни, както и решенията на Комисията за защита на личните данни могат да бъдат обжалвани и пред съд.